

Jaarstukken 2020

13-07-2021

Inkomen en armoede

Portefeuillehouder:

M.A. Sikkens -van den Berg

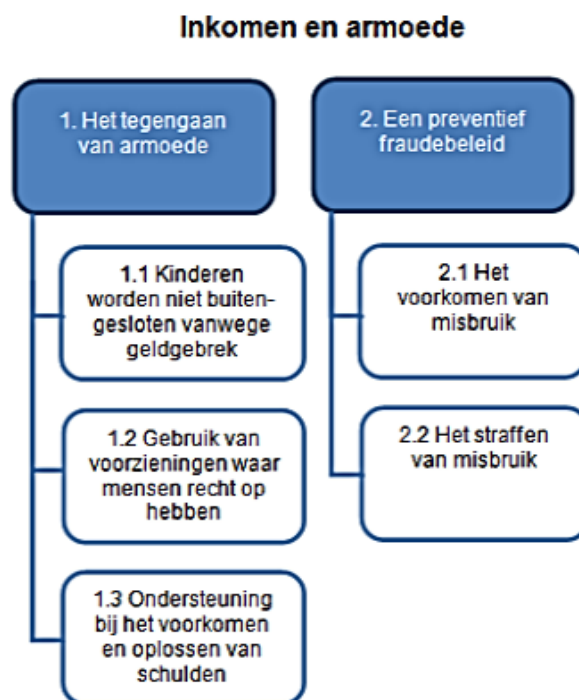
Afdelingsmanager:

K. Schelling

Afdeling:

Publiekszaken

Doelstellingen in één oogopslag

Belangrijke ontwikkelingen

Coronamaatregelen*Crisisteam Koers op Initiatief*

Dit team heeft zich in de periode tot de zomer ingezet om initiatieven te versnellen en versterken. In het bijzonder voor groepen die (extra) hard getroffen werden als gevolg van de coronacrisis. Het heeft onder andere geresulteerd in informatievoorziening die is ontwikkeld voor gezinnen, studenten en ouderen, een aanvullend pakket voor de kinderen van gezinnen die voedselpakketten bij de voedselbank ontvangen, de pilot 'Studenten aan het werk

en huurschuldvrij' voor studenten zonder netwerk met problematische huurschuld, een interactieve talkshow over corona, lokale acties voor horecaondernemers en ondersteuning van bepaalde communicatieacties.

Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers

De gemeente is vanaf 1 maart 2020 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Tozo. Ondernemers kunnen een beroep doen op een toelage voor levensonderhoud en/of een bedrijfskrediet. Deze regeling is verlengd tot 1 juli 2021. Er is in 2020 een groot aantal Tozo aanvragen ingediend. In maart 2020 is in samenwerking met Duo+ direct geschakeld op het gebied van automatisering, werkprocessen en communicatie. Door extra inspanning van de vaste medewerkers en extra inhuur wordt hard gewerkt om de klus te klaren. Bij de inrichting van het werkproces is gekozen voor een gedegen uitvraag van informatie tijdens de intakefase. Het controleprotocol Tozo is december 2020 vastgesteld en goedgekeurd door de accountant.

Stand aantallen Tozo aanvragen tot en met 31/12/2020:

Onderdeel	Tozo 1	Tozo 2	Tozo 3
Levensonderhoud	976	369	372
Bedrijfskapitaal	140	87	53
Totaal	1.116	456	425

Per 31-12-2020 ontvingen 319 ondernemers (huishoudens) een Tozo-uitkering.

Toename bijstand en gevolgen rijksvergoeding

Het aantal reguliere uitkeringen op 31 december 2020 was 478 (op 31 december 2019 was het 425). De definitieve beschikking voor de doeluitkering Gebundelde uitkering P-wet, IOAW, IOAZ en Bbz (levensonderhoud zelfstandigen) 2020 is verhoogd van € 7.886.000 naar € 8.180.000. De toegekende BUIG-vergoeding voor 2020 is toereikend geweest.

Beroep op bijzondere bijstand en minimaregelingen

Vanwege de verwachte toename van werkloosheid als gevolg van de Lockdown is in de 1° corona effectrapportage € 150.000 extra budget voor het minimale beleid gevraagd. De financiële vertaling heeft niet plaatsgevonden. De effecten op het armoedebeleid zullen naar verwachting in toenemende mate zichtbaar worden in de loop van 2021. Vanaf de begroting 2021 is inmiddels € 180.000 extra structureel beschikbaar gesteld voor het armoedebeleid.

Intensivering schuldhelpverlening en communicatie minimale beleid.

Het beleid en de uitvoering van Schuldhelpverlening (SHV) is op verschillende onderdelen in 2020 geïntensiveerd. Het Vroeg Eropaf convenant is, vooruitlopend op het aangekondigde landelijke convenant (2021), in mei 2020 uitgebreid; behalve MaDi en de woningcorporaties doen nu ook zorgverzekeraars, Waternet en energiemaatschappijen mee. Ook zijn de uren van de preventiemedewerker uitgebreid. De in 2020 gelanceerde website "Startpunt Geldzaken" van het Nibud is beschikbaar voor alle inwoners van Diemen. Startpunt Geldzaken helpt Diemenaren met geldproblemen om meer overzicht te krijgen in hun geldzaken. Tenslotte is nieuw communicatiemateriaal ontwikkeld om inwoners en ondernemers te helpen de weg naar schuldhelpverlening makkelijker te vinden. Het betreft folders, een animatiefilm en nieuwe teksten op de website van Diemen. De teksten op de website van Diemen over Werk, Inkomen en Armoedebeleid zijn in 2020 geactualiseerd.

Verbinden Schuldendomein

De aanpak van schuldenproblematiek is een belangrijk gezamenlijk speerpunt van de rijksoverheid en gemeenten. Per 1 januari 2021 treedt onder de titel “verbinden Schuldendomein” een aantal wetswijzigingen in werking. Er komt een verordening waarin de beslistermijn voor een aanvraag om schuldhulp is vastgelegd (raad januari 2021). Vroegsignalering krijgt een wettelijke basis en de gemeente krijgt adviesrecht op het gebied van bewindvoering. Eind 2020 hebben de eerste voorbereidingen plaatsgevonden en de raad is geïnformeerd over de beleidsmatige wijzigingen. De beoogde invoering van de Regeling Uitstroom Bronheffing (RUB), aansluiten Vroeg Eropaf bij gemeentebelasting Amstelland en een training voor teamleiders is doorgeschoven naar 2021.

Studenten aan het werk en huurschuldvrij

Als gevolg van de coronacrisis is in samenwerking met de Stichting Welzijn Diemen, de MaDi en de Key een projectvoorstel uitgewerkt voor (kwetsbare) studenten met een problematische huurschuld. Vanuit een tijdelijke arbeidsovereenkomst wordt gelijktijdig een schuldhulptraject aangeboden. Met de inkomsten uit de werkzaamheden kan de huurschuld worden afgelost en gelijktijdig worden gewerkt aan stabilisatie. Het project is eind 2020 van start gegaan en heeft tot enkele aanmeldingen geleid. Het aantal aanmeldingen is begin 2021 verder toegenomen.

Corona en de gevolgen voor de formatie

Als gevolg van de coronacrisis is het uitkeringsbestand in 2020 met circa 12,5% toegenomen. Dit is opgevangen binnen de bestaande formatie. Door het verlengen en uitbreiden van de landelijke steunmaatregelen wordt een grotere toename van het uitkeringsbestand pas in 2021 verwacht.

Regionaal Werk Centrum en mobiliteitsteams

In de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam is direct na het uitbreken van de crisis gewerkt aan een Regionaal Werk Centrum (RWC). Het doel is mensen zonder werk vanwege corona te koppelen aan werkgevers die juist op zoek zijn naar personeel. Na de zomer is door de projectleider van het RWC een digitale presentatie verzorgd aan geïnteresseerde organisaties en bedrijven van Ondernemend Diemen. Het RWC is eind 2020 verder ingericht en er vinden steeds meer verbindingen plaats. De resultaten van het RWC worden in het eerste kwartaal van 2021 geëvalueerd.

In aanvulling op het RWC is - vooruitlopend op een landelijk bestuurlijk akkoord en een (ministeriële) regeling - gevraagd in de arbeidsmarktregio's Groot Amsterdam, Midden-Brabant en Midden-Utrecht te starten met het inrichten van aanvullende crisisdienstverlening door regionale mobiliteitsteams. De dienstverlening is specifiek bedoeld voor mensen die extra ondersteuning nodig hebben in de begeleiding naar ander werk. Amsterdam neemt het voortouw bij de regionale inrichting van deze teams en het regionaal aanbieden van de dienstverlening. Dit zal in 2021 verder worden uitgewerkt. Resultaten worden in 2021 gecommuniceerd met de raad.

Kansen voor Diemenaren zonder werk

Er is opnieuw extra inspanning geleverd om kwetsbare en minder kansrijke inwoners, zoals 50+'ers, jongeren, statushouders en mensen met een medische of psychische beperking, te ondersteunen bij het vinden van werk. Het beschikbare budget uit het coalitieakkoord van € 75.000 is opnieuw ingezet voor extra formatie (1 fte). Het aantal bijstandsuitkeringen is gedurende 2020 echter gestegen van 425 naar 478. Deze stijging is toe te rekenen aan de coronapandemie en de verschillende lockdowns. Er is met het Regionaal Werk Centrum een eerste stap gezet om werkloosheid zoveel mogelijk te voorkomen. Door de coronacrisis waren de re-integratiemogelijkheden in 2020 echter beperkt. Desondanks is het gelukt

inwoners aan het werk te helpen. Veel bedrijven worden nog overeind gehouden met de landelijke steunmaatregelen, maar de werkloosheid zal naar verwachting verder toenemen. Het financiële resultaat voor het totale programma Inkomen en armoede is ondanks de toename van het aantal uitkeringen positief. Het beschikbare budget van de Gebundelde Uitkering is in 2020 toereikend geweest.

Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Met behulp van een impulsfinanciering van het ministerie van SZW (Matchen Op Werk) en ondersteund door de arbeidsmarktregio is door Diemen samen met een zogenaamde Startup een digitale tool (Chatbot) ontwikkeld waarmee jongeren en begeleiders ondersteuning krijgen bij het maken van een studiekeuze met arbeidsmarktperspectief. De Chatbot is in 2020 definitief opgeleverd aan Diemen en de arbeidsmarktregio Groot Amsterdam. Onder andere de Amsterdamse jongerenpunten maken er nu gebruik van. In 2021 wordt ook een Engelse versie gebruikt die kan worden ingezet om Statushouders op weg te helpen richting een goede studiekeuze.

Om en bijscholing

Er was € 30.000 aan extra middelen beschikbaar voor om-, bij- en taalscholing ter bevordering van duurzame uitstroom. Door de coronamaatregelen waren de scholingsmogelijkheden beperkt. Desondanks is ruim € 19.000 uitgegeven aan scholing (ruim € 11.000 meer dan 2019).

Verbouwing spreekkamers

In het kader van de beeldvorming over het team sociale zaken en het verhogen van de klanttevredenheid zijn de spreekkamers bouwkundig aangepast. Na de verbouwing zijn de kamers moderner, uitnodigender en laagdrempeliger en hebben hierdoor een prettiger sfeer om het gesprek te kunnen voeren. De spreekkamers zijn verbouwd binnen het beschikbare budget.

Digitale vaardigheden/preventie

In het coalitieakkoord is de ambitie opgenomen om mensen uit kwetsbare doelgroepen te ondersteunen bij taalontwikkeling en het ontwikkelen van digitale vaardigheden om schulden te voorkomen. Ook het vergroten van de kansen op betaald werk is een doel. In samenspraak met Stichting Lezen en Schrijven, Stichting Welzijn Diemen en Leef en Leer! is een integraal plan uitgewerkt dat tegemoet komt aan deze ambities. In 2020 is het Leef en Leerpunt voortgezet.

Als gevolg van de coronacrisis is gezocht naar alternatieve activiteiten met inachtneming van de geldende coronamaatregelen. Het Leef- en Leerpunt heeft digitale materialen beschikbaar gesteld zodat deelnemers en vrijwilligers aan de slag konden met 'afstandsleren'. Daarbij heeft een zomerschool plaatsgevonden met diverse workshops waarbij deelnemers onder begeleiding van een professional hun digitale vaardigheden konden verbeteren. Per workshop waren er zo'n 10 deelnemers. De projectcoördinator heeft actief contact gehouden met de vrijwilligers die de deelnemers begeleiden om zo de continuïteit van het aanbod zoveel mogelijk te kunnen waarborgen.

In totaal zijn er in 2020 17 koppels (taal - en digitale vaardigheden) actief en staan er 25 deelnemers op de wachtlijst voor deelname.

Inzet overschot Rijksbijdrage bijstandsverlening

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie.

Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid rondom de uitkeringen en de loonkostensubsidie en voor de uitvoering hiervan. De financieringssysteem sluit hierbij aan. De budgetten worden vooraf door het Rijk verdeeld over de gemeenten. Dit geeft gemeenten een prikkel om zoveel mogelijk mensen uit een uitkering te houden en aan het werk te helpen en houden.

Al enige jaren melden wij bij de jaarrekening dat er een overschot is op dit programma. De Rijksbijdrage die wij ontvangen (BUIG-uitkering) blijkt jaarlijks hoger dan de uitgaven die wij doen voor bijstandsverlening. Belangrijke oorzaak van de lagere uitgaven voor bijstand is de inzet die wij doen om onze cliënten snel weer aan het werk te krijgen. De kosten voor bijzondere bijstand zien we de afgelopen jaren wel snel toenemen. Dit als gevolg van meer mogelijkheden tot het ontvangen van bijzondere bijstand en als gevolg van meer verstrekkingen (meer bekendheid regelingen).

Het structurele voordeel heeft ertoe geleid dat bij de vaststelling van de begroting 2020 een verlaging van de bijstandsuitgaven van € 700.000 per jaar is opgenomen. Desondanks is er ook dit jaar weer een overschot van ruim € 5 ton op dit programma. Oorzaak hiervan is de verhoging van de BUIG-uitkering, deze is in 2020 met bijna € 8 ton verhoogd. Als gevolg van de coronacrisis heeft het Rijk op het gebied van inkomen veel compensatiemaatregelen ingezet. Dat zorgt ervoor dat het aantal bijstandsccliënten nog niet explosief is gestegen. Het risico dat dit de komende jaren wel gaat gebeuren is natuurlijk aanzienlijk groter geworden (zie risicoparagraaf).

In de kadernota en begroting zullen we op basis van de laatste ontwikkelingen inschattingen maken wat hiervan de financiële gevolgen zijn.

Nieuwe ontwikkelingen Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (Bbz)

Vanaf 1 januari 2020 heeft het Rijk de middelen voor Bbz-uitkeringen levensonderhoud van gevestigde zelfstandigen toegevoegd aan de middelen van de P-wet, de Gebundelde uitkering P-wet, IOAW, IOAZ en Bbz (levensonderhoud zelfstandigen). De aanpassingen hebben onder andere te maken met:

- Een vernieuwing van de financieringssysteem;
- De beperking van de toegang tot de Bbz-regeling voor oudere zelfstandigen met een niet-levensvatbaar bedrijf;
- Een vereenvoudiging en uniformering van het Bbz.

Omdat gemeenten vanaf 1 januari 2020 volledig financieel verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, inclusief de terugvordering, is de terugvorderingsverplichting voor het college omgezet in een terugvorderingsbevoegdheid. Het college maakt vanaf 2020 gebruik van deze bevoegdheid op basis van de nieuwe beleidsregels terugvordering Bbz. Er is sprake geweest van een budgettair neutrale wijziging.

Wat hebben we bereikt en wat hebben we ervoor gedaan?

1. Het tegengaan van armoede

Wat wilden we bereiken?	
Subdoelen	
1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek	
1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van	
1.3 - Ondersteuning bij het voorkomen en oplossen van schulden	
1.4 - We garanderen iedereen die het nodig heeft tijdig een bestaansminimum	

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 1.1 - Kinderen worden niet buitengesloten van deelname aan maatschappelijke activiteiten vanwege geldgebrek	
1.1.1 - Stimuleren van het gebruik van de participatieregeling door actieve voorlichting via onder andere het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website	Aan in- en externe ketenpartners is via diverse kanalen (persoonlijke/ online) de "Doe-mee regeling" ¹⁷ voor kinderen onder de aandacht gebracht. Daarnaast hebben intermediairs zoals buurtsportcoaches en ouderkindcoaches 95 jongeren uit gezinnen met een inkomen tussen de 100% en 140% van de bijstandsnorm bemiddeld via het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Dit aantal is achtergebleven ten opzichte van de raming vanwege de Coronapandemie.
Subdoel 1.2 - Burgers weten welke financiële regelingen de gemeente heeft en maken hier gebruik van	
1.2.1 - Stimuleren van het gebruik van de minima regelingen door actieve voorlichting via o.a. het maatschappelijk middenveld, participatiecoaches en de website	In aanvulling op de voorlichting aan inwoners via de website "Antwoord Op" zijn via Social Media kanalen diverse minimaregelingen onder de aandacht gebracht. Door de preventiemedewerker van de Madi zijn in begin 2020 diverse ketenpartners geïnformeerd over de voorzieningen en ontwikkelingen op het terrein van schuldhulp en armoedebestrijding. In het voorjaar van 2020 zijn al de teksten op de website op het gebied van werk, inkomen en minimabeleid geactualiseerd. Er is een animatie film over Schuldhulp ontwikkeld waarmee de toegang verder is verbeterd. Voor inwoners en ondernemer zijn nieuwe folders ontwikkeld met heldere uitleg over schuldhulp. Met het ontsluiten van de website Startpunt geldzaken voor Diemen kunnen inwoners zelf geldplannen maken.
Subdoel 1.3 - Voorkomen en oplossen van schulden	
1.3.1 - Organiseren van workshops "ondersteuning thuisadministratie" ter preventie van schulden	Maandelijks wordt door de Madi de post sorteergroep georganiseerd. Tijdens deze bijeenkomsten worden inwoners van Diemen die daar behoefte aan hebben geleerd hun (financiële) administratie te ordenen. In 2020 is door 5 Diemenaren deelgenomen aan de postsorteergroep.
1.3.2 - Inzetten van budgetbeheer	In 2020 hebben 41 inwoners gebruik gemaakt van budgetbeheer. Het gaat om financieel kwetsbare inwoners. Door de inzet van budgetbeheer worden schulden voorkomen (preventie) of ontstaat een stabiele financiële situatie waardoor schuldhulpverlening mogelijk wordt.
Subdoel 1.4 - Wij garanderen iedereen die er recht op heeft tijdig een bestaansminimum	
1.4.1 - Uitkeringsgerechtigde ontvangt zijn uitkering of voorschot binnen vier weken na zijn aanvraag	De gemiddelde afhandeltermijn in 2020 was 22 dagen. Als het recht op bijstand is vastgesteld en de termijn van vier weken wordt overschreden wordt op verzoek van een uitkeringsgerechtigde een voorschot betaald. Dit komt slechts enkele keren per jaar voor.

¹⁷ In 2020 heeft de Participatieregeling de naam "Alle kinderen doen mee" of kortweg "Doe-mee regeling" gekregen.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2019	Begroting 2020	Realisatie 2020
1.1.1 - % van de huishoudens met kinderen in de bijstand maakt gebruik van de participatieregeling	77,0%	90,0%	61%
1.2.1 - % van de huishoudens in de bijstand maakt gebruik van de voorzieningen	78,0%	80,0%	71%
1.4.1 - Maximale doorlooptijd van de aanvraag levensonderhoud in dagen	20	28	22

2. Een preventief en straffend fraudebeleid

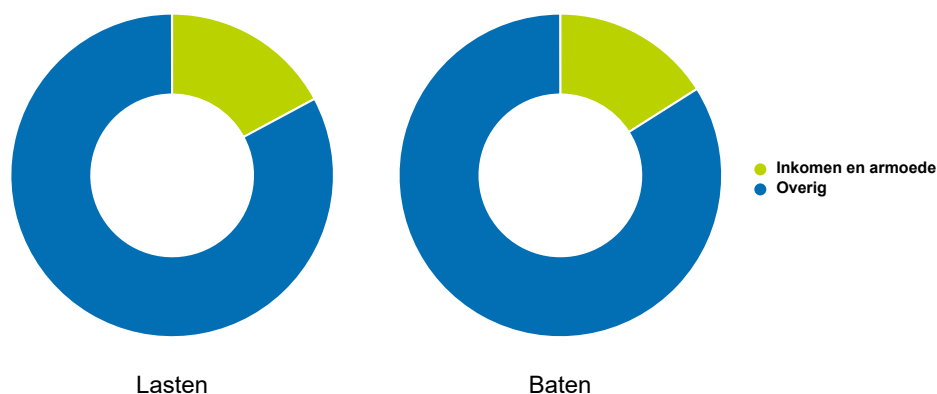
Wat wilden we bereiken?
Subdoelen
2.1 - Het voorkomen van misbruik van bijstandsuitkeringen
2.2 - Het straffen van misbruik van bijstandsuitkeringen

Activiteiten (Wat wilden we ervoor doen?)	Realisatie (Wat hebben we ervoor gedaan?)
Subdoel 2.1 - Het voorkomen van misbruik	
2.1.1 - Voorlichting bij de intake door middel van het uitreiken van een handboek met rechten en plichten	Aan iedereen die een bijstandsuitkering krijgt, wordt het handboek met rechten, plichten en informatie verstrekt. Dit handboek wordt in een persoonlijk gesprek toegelicht. Het handboek is in 2020 gerestyled en heeft een toegankelijker magazine-achtige uitstraling gekregen.
2.1.2 - Geven van voorlichtingsbijeenkomsten voor uitkeringsgerechtigden over de rechten en plichten	In 2020 zijn uitsluitend individuele gesprekken gevoerd om mensen te informeren over rechten en plichten. De praktijk laat zien dat de situaties van mensen teveel verschillen om groepsgewijze informatie te verstrekken. Daarbij is bij het geven van groepsvoorlichting de privacy van uitkeringsgerechtigden in het geding.
Subdoel 2.2 - Het straffen van misbruik	
2.2.1 - Controleren op de rechtmatigheid van de uitkering door middel van onder andere een huisbezoek	Er vindt zorgvuldige screening plaats tijdens het aanvraagproces. Deze werkwijze is ook bij de Tozo toegepast. De rechtmatigheid en de naleving van verplichtingen wordt daarnaast gecontroleerd door middel van periodieke en signaalgestuurde onderzoeken en het afleggen van huisbezoeken. Vanwege corona zijn er minder huisbezoeken geweest in 2020. Bij de huisbezoeken zijn de coronamaatregelen zorgvuldig nageleefd.
2.2.3 - Opleggen van boetes wanneer fraude wordt geconstateerd	Bij constatering van fraude wordt een boeteonderzoek gedaan. Bij de vaststelling van de boete wordt rekening gehouden met de hoogte van de benadeling, de mate van verwijtbaarheid en de financiële draagkracht. Daarbij kan in dringende omstandigheden worden afgezien van het opleggen van een boete. Er worden jaarlijks gemiddeld 3 boetes opgelegd.

Wat heeft het gekost?

Inkomen en armoede	Rekening 2019	Begroting 2020 primitief	Begroting 2020 totaal	Rekening 2020	Budget resultaat 2020
Structurele lasten	-9.064	-10.010	-10.301	-8.529	1.771
Structurele baten	8.569	7.964	7.527	7.502	-25
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo structureel	-495	-2.046	-2.774	-1.027	1.746
Incidentele lasten	-175	-110	-4.428	-7.373	-2.945
Incidentele baten	-	-	5.668	7.408	1.740
Toevoegingen aan reserves	-	-	-	-	-
Onttrekkingen aan reserves	-	-	-	-	-
Saldo incidenteel	-175	-110	1.240	35	-1.205
Saldo van de baten en lasten	-670	-2.156	-1.534	-992	541

Lasten en baten

Wat heeft corona gekost?

Omschrijving	Begroting 2020	Rekening 2020
Crisisteam Koers op Initiatief	-61	-59
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	-4.564	-6.304
Rijksbevoorschotting Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo)	4.564	6.304
Toename bijstand en gevolgen rijksvergoeding	-	-
Intensivering schuldhulpverlening (SHV) en communicatie minimabeleid*	-	-
Verbinden Schuldendomein	-	-
Studenten aan het werk en huurschuldvrij	-	-
Corona en de gevolgen voor de formatie	-	-
Regionaal Werk Centrum (RWC) en mobiliteitsteams	-	-
Totaal	-61	-59

Over te hevelen budgetten

Binnen dit programma zijn er geen over te hevelen budgetten.

Investeringsen

Er zijn geen investeringen binnen dit programma.